

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Euzebiusz
Nazwisko: Hauser
Miejsce urodzenia: Kałusz
Data urodzenia: 16-12-1885
Imię ojca: Teodor
Imię matki: Józefa
Znany/a też jako: Euzebiusz Hausner

Dodatkowe informacje: Euzebiusz Hauser ps. "Jot" był oficerem sztabowym armii austro-węgierskiej, a po odzyskaniu niepodległości Polski w 1918 roku Wojska Polskiego. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, jako szef sztabu 8 Dywizji Piechoty i zarazem szef sztabu grupy operacyjnej gen. Stefana Mokrzeckiego, a następnie szef sztabu grupy operacyjnej gen. Zawadzkiego. W dniu 25.06.1923 uzyskał tytuł pułkownika dyplomowanego. Od samego początku II wojny światowej był w konspiracji, jako członek Stronnictwa Narodowego i NOW. Podczas wojny ukrywał w swoim domu rodzinę żydowską i udzielał jej wszechstronnego wsparcia, na miarę swoich możliwości. W marcu 1945 mianowany przez ppłk. Władysława Owoca "Pawła", Komendanta Głównego NZW, komendantem Okręgu Krakowskiego NZW. Aresztowany przez bezpiekę w lipcu 1945 i skazany na 2 lata więzienia. Odznaczony: Orderem Żelaznej Korony III Klasy, Wojskowym Krzyżem Zasługi III Klasy (2 razy), Signum Laudis (2 razy), Krzyżem Walecznych (3 razy) oraz Orderem Virtuti Militari (por. IPN Rz 308/60; https://pl.wikipedia.org/wiki/Euzebiusz_Hauser).

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta Wydz. III WUBP/ KWMO we Wrocławiu, dotyczące działalności osób związanych z Narodową Organizacją Wojskową. Starszy oficer operacyjny Wydz. III KWMO we Wrocławiu por. Stefan Jędrzejczak, który prowadził m.in. sprawę Hausera, określił materiały zebrane w tych aktach, jako "luźne, nie rejestrowane w Wydz. >C< tut. Komendy materiały archiwalne, dotyczące byłych członków endeckich organizacji wojskowych o nazwach >NARODOWA ORGANIZACJA WOJSKOWA< oraz >OCHOTNICZE DRUŻYNY WOJSKOWE< z terenu powiatu bocheńskiego". Euzebiusz Hauser był rozpracowywany m.in. w ramach Rozpracowania Obiektowego krypt. "K-15", jako komendant Okręgu Kraków NOW, zamieszkały na terenie Barda Śląskiego.	Akta o sygn. IPN Wr 024/6374 t. 32 (90398/II). Materiały niekompletne. W materiałach zachował się raport o przebiegu rozpracowania obiektowego krypt. "K-15" z 06.11.1953.	

Euzebiusz Hauser był kontrolowany operacyjnie przez PUdsBP w Kłodzku, jako "b. sanacyjny pułkownik, pełniący kierownicze stanowiska w AK i NOW" w ramach Sprawy Ewidencyjno-Obszerwacyjnej, krypt. "Sztabowiec", nr 38/55. Została ona założona 29.04.1955. Do rozpracowania Hausera wykorzystano sieć agenturalną, m.in.: OZI Jan Sikora ps. "Sikora", agent ps. "Kłos", OZI ps. "Wacek", inf. "Wicherski" i innych. Euzebiusz Hauser, jako doświadczony konspirator był bardzo ostrożny, stąd pomimo otaczającej go licznej agentury nie udało się organom bezpieczeństwa pozyskać istotnych informacji dotyczących jego poglądów, tudzież innych wiadomości. W tej sytuacji oraz w związku z podeszłym wiekiem Hausera, zakończono prowadzenie SEO "Sztabowiec". Materiały złożono 21.08.1957 w Archiwum Wydz. "C" KWMO we Wrocławiu pod sygn. 94523/II.

Akta o sygn. IPN Wr 024/7210 (94523/II).

Sprawa krypt. "Zagubiony" została założona przez Biuro Śledcze MSW w Warszawie w związku z uprowadzeniem, a następnie zabójstwem Bohdana Piaseckiego. Od 1963 roku rozpracowaniem tym został objęty m.in. Euzebiusz Hauser. W dniu 01.08.1967 st. oficer operacyjny Wydz. III KWMO we Wrocławiu por. Stefan Jędrzejczak sporządził wniosek o zakończenie sprawy, zatwierdzony 07.08.1967 przez Naczelnika Wydz. III KWMO we Wrocławiu, motywując to tym, że: "brak zainteresowania się tymi osobami [m.in. Hauserem] ze strony Grupy operacyjnej w Warszawie pozwala sądzić, że nie mieli oni żadnego związku ze sprawą krypt. >Zagubiony<". Materiały złożono 25.08.1967 w Archiwum Wydz. "C" KWMO we Wrocławiu pod sygn. 90398/II

Akta o sygn. IPN Wr 024/6374 t. 32 (90398/II).
Materiały niekompletne.

Por. też:
<https://www.youtube.com/watch?v=gHasvo7EmGk>

Euzebiusz Hauser ps. "Jot" został zatrzymany 31.07.1945 przez Wydział Śledczy WUBP w Krakowie, jako komendant Okręgu Krakowskiego Narodowej Organizacji Wojskowej. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu wydała 03.08.1945 oficer śledczy WUBP w Krakowie Irena Mycińska. Osadzony w Więzieniu św. Michała w Krakowie. Akt oskarżenia przeciwko Euzebiuszowi Hauserowi i innym sporządził 28.01.1946 oficer śledczy WUBP w Krakowie Ignacy Wilczak. Oskarżony z art. 1 Dekretu PKWN z 30.10.1944, tj. o to, że do chwili aresztowania należał do NOW, do końca marca 1945 był dowódcą dywizji NOW, a następnie pełnił obowiązki komendanta OK NOW oraz uczestniczył w maju 1945 w konspiracyjnym zebraniu NOW w Krakowie. Sam Hauser tak podczas śledztwa, jak i podczas rozpraw sądowych konsekwentnie nie przyznawał się do pełnienia funkcji komendanta OK NOW. Sprawa została przekazana do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Krakowie. Akta złożono 10.02.1947 w Archiwum Wydz. II WUBP w Krakowie pod sygn. 844/I. Przejrejstrowano 22.06.1967 do nr 195/III.

Akta o sygn. IPN Kr 07/174 t. 1 (195/III), mikrofilm IPN Kr 096/175 (195/III)

Zobacz także akta o sygn. IPN BU 829/1337 - znajdują się tam najważniejsze dokumenty dotyczące śledztwa i rozprawy sądowej przeciwko Euzebiuszowi Hauserowi.

Materiały śledztwa WPR i sprawa przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Krakowie przeciwko Euzebiuszowi Hauserowi i innym. Akt oskarżenia zatwierdził 05.03.1946 prokurator Wojskowej Prokuratury Okręgu Krakowskiego mjr Tadeusz Juśkiewicz i przesłał do Wojskowego Sądu Okręgowego w Krakowie. Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie 19.04.1946 uniewinnił Euzebiusza Hausera od zarzucanych mu czynów i jednocześnie zarządził natychmiastowe wypuszczenie na wolność. Od tego wyroku została wniesiona 30.04.1946 przez Wojskowego Prokuraturę Okręgową kpt. S. Zarakowskiego skarga rewizyjna do Najwyższego Sądu Wojskowego. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu zostało przedłużone 24.04.1946, co było sprzeczne z wyrokiem z 19 kwietnia i niezgodne nawet z obowiązującym wówczas prawem. Postanowieniem z 21.06.1946 NSW uchylił wyrok WSR w Krakowie z 19.04.1946 i przekazał (zgodnie z wnioskiem prokuratora) do ponownego rozpatrzenia w innym składzie sędziowskim. Tym samym postanowieniem uchylił również przedłużenie tymczasowego aresztu, jako bezprawne, jednak sam areszt tymczasowy utrzymał w mocy. W dniu 27.08.1946 Hauser został przeniesiony do Więzienia przy ul. Montelupich w Krakowie. W czasie rozprawy 27.09.1946 Hauser dodatkowo zeznał, że w czasie wojny ukrywał rodzinę żydowską. Wyrokiem z 27.09.1946 WSR w Krakowie został skazany na 2 lata więzienia. W dniu 11.10.1946 WSR w Krakowie postanowił warunkowo zwolnić Hausera z odbycia reszty kary, jako osobę zasłużoną, odznaczoną i w podeszłym wieku. Zwolniony z więzienia 12.10.1946.

Akta o sygn. IPN Kr 110/328 t. 1-2 (Pr 2770/45, Rej 432/46).

Zobacz także akta o sygn. IPN BU 829/1337 - znajdują się tam najważniejsze dokumenty dotyczące śledztwa i rozprawy sądowej przeciwko Euzebiuszowi Hauserowi.

Charakterystyka nr 200, dot. Dzielnicy Południowej (Okręgu Krakowskiego) Stronnictwa Narodowego. SN oraz związane z nim organizacje, miały ciągłość i w sposób aktywny działały tak przed wojną, w jej trakcie, jak i po wojnie. Działalność SN miała w dużej mierze charakter konspiracyjny. Dzielnicą Południową dzieliła się tematycznie na wydziały oraz terytorialnie na okręgi i obwody. Po aresztowaniach w lipcu/sierpniu 1945 roku Dzielnicą Południową zmieniła nazwę na Okręg Krakowski. DP (OK) swoim zasięgiem obejmowała Śląsk, Kraków oraz Centralny Okręg Przemysłowy. Kierownikiem politycznym (szefem) całej DP był Władysław Kosturek (po aresztowaniach prezesem OK został Tadeusz Wołkowicki ps. „Hipolit”), jego zastępcą Adolf Kosiek, natomiast Euzebiusz Hauser był kierownikiem Wydziału Wojskowego. Do niego, jako do dowódcy Narodowego Zjednoczenia Wojskowego po rozkazy przychodzili: dowódca NZW ze Śląska, „Kazimierz” z COP, a także przedstawiciele NOW (NZW) z obwodów: Bochnia, Brzesko, Krosno, Limanowa. Swoją antykomunistyczną działalność SN prowadziło wielotorowo - zarówno poprzez walkę zbrojną oddziałów podziemnych, przez przenikanie do struktur partyjnych, milicyjnych i organów bezpieczeństwa, przejmowanie stanowisk i rozbijanie tych struktur od środka, a także przez współpracę z rządem londyńskim i, wreszcie, pracę oświatową. Dzielnicą Południową SN została rozbita przez UB w latach 1945-1947 poprzez aresztowania i procesy najważniejszych działaczy tej organizacji. Akta zawierają kwestionariusz osobowy Euzebiusza Hausera, ps. „Jot”, który występuje jako komendant NOW (NZW) na Dzielnicę Południową, uczestniczący w zebraniach Zarządu SN Dzielnicy Południowej.

Akta o sygn. IPN Kr 074/200 (201/X).